

شورای سیاست گذاری حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

استان تهران شهرستان تهران موسسه آموزش عالی حوزوی کوثر

پایان نامه سطح سه (کارشناسی ارشد)

گرایش فقه و اصول

عنوان

تحلیل قاعده ارشاد و کاربرد آن در فقه تربیتی
اجتماعی

استاد راهنمای

سرکار خانم دکتر فاطمه فلاح تقی

نگارنده

حمیده عابدی

۱۳۹۶

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

تمحیدیه

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا تَأْخُذُ وَ تُعْطِي وَ عَلَى مَا تُعَافِي وَ تَبْتَلِي، حَمْدًا يَكُونُ أَرْضَى
الْحَمْدِ لَكَ وَ أَحَبَّ الْحَمْدِ إِلَيْكَ وَ أَفْضَلَ الْحَمْدِ عِنْدَكَ، حَمْدًا يَمْلأُ مَا خَلَقْتَ وَ يَبْلُغُ مَا
أَرَدْتَ، حَمْدًا لَا يُحْجَبُ عَنْكَ وَ لَا يُقْصَرُ دُونَكَ، حَمْدًا لَا يَنْقَطِعُ عَدَدُهُ وَ لَا يَفْنَى مَدَدُهُ. نَهَجَ

البلاغه خطبه ۱۶۰

خداؤندا، تو را سپاس بر آنچه می گیری و بر آنچه می بخشی، و تو را سپاس بر عافیت و بر بیماری و بلا، سپاسی که پسندیده ترین و محبوبترین و برترین حمد به سویت و در پیشگاهات باشد. سپاسی که تمام فضای آفرینشت را پر کند، و تا جایی که اراده کنی برسد. سپاسی که از قبول رحمت محجوب نشود، و از رسیدن به محضرت قاصر نباشد. سپاسی که عدش به پایان نرسد، و پشتوانه اش فانی نگردد.

تقدیم به

حضرت امیر المؤمنین مولای دو عالم و مقتدای مومنان و شیعیان، امام اول علی علیه

السلام

تشکر

از تمامی کسانی که مرا در این امر یاری نمودند تشکرمی کنم. همچنین خانواده عزیزم که همواره در تمامی مراحل با دعای خیرشان پشتیبان بندۀ بودند. از اساتید محترم و دلسوژم خصوصا سرکار خانم فلاح که بسیار مشوق و راهنمای بندۀ بودندکمال تشکر را دارم . همچنین از سرکار خانم جلالی و سرکار خانم عباسی که در طول تمام سال های تحصیلم در حوزه پشتیبان بندۀ بودند بسیار سپاسگزارم .

- (٦٠) تهذیب الأصول، ج ١، مولف جعفر سبحانی، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ١٣٦٣
- (٦١) موسوی قزوینی، علی، ینابیع الأحكام فی معرفه الحال و الحرام، ج ٢، قم: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ١٤٢٤ هـ
- (٦٢) میرزای رشتی، حبیب الله، بدائع الأفکار، قم: مؤسسه آل البيت(علیه السلام)، ١٣١٣هـ. ق
- (٦٣) میرزای نائینی، محمد حسین، فوائد الأصول، چاپ ششم، ج ٣، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ١٤١٧هـ. ق
- (٦٤) النجاشی الاسدی الكوفی، ابوالعباس احمد بن علی بن احمد بن العباس، فهرست اسماء مصنفی الشیعه المشتهر ب الرجال النجاشی، مصحح موسی شبیری زنجانی، ج، ١قم: دفتر انتشارات اسلامی، ١٤١٦هـ. ق
- (٦٥) نجفی، محمدحسن بن باقر، جواهر الكلام فی شرح شرایع الاسلام، ج ٢٦ و ج ٤١، بیروت: بی نا، ١٩٨١م
- (٦٦) نجفی مهدی کاشف الغطاء، احکام المتاجر المحرمه، نجف: مؤسسه کاشف الغطاء، ١٤٢٣هـ. ق
- (٦٧) هذلی، ابوالقاسم نجم الدین جعفر بن حسن، (معروف به محقق حلی)، شرائع الاسلام، ج ٢، قم: نشر اسماعیلیان، بی تا

منابع فارسی

- (١) اعرافی، علیرضا، فقه تربیتی، تحقیق و نگارش سید نقی موسوی، ج ٢، قم: موسسه فرهنگی هنری اشراق و عرفان، ١٣٩١
- (٢) باقری، خسرو، نگاهی دوباره به تربیت اسلامی، چ ١٣، تهران: مدرسه، ١٣٨٥

- (۳) باندورا، آبرت، نظریه های یادگیری، ترجمه فرهاد ماهر، تهران: نشر راهگشا،
بی تا
- (۴) پاینده، ابوالقاسم، نهج الفصاحه (مجموعه کلمات قصار حضرت رسول صلی
الله علیه و آله) تهران: دنیای دانش، ۱۳۸۲
- (۵) جعفری، لنگرودی محمدجعفر، مبسوط در ترمینولوژی حقوق، تهران: ص
.. ۱۳۷۸
- (۶) .....، تفسیر تسنیم، تحقیق و تنظیم حجج اسلام حسین شفیعی و
عطاء الله میرزاده، ج ۳۵، قم: اسرا، سال ۱۳۹۴
- (۷)
- (۸) جوادی آملی، عبدالله، کرامت در قرآن، قم: مرکز فرهنگی رجا، ۱۳۷۱، ص ۲۱
- (۹) حسینی، محمد، فرهنگ لغات و اصطلاحات فقهی، ج ۲، تهران: سروش،
۱۳۸۵
- (۱۰) دلشاد تهرانی، مصطفی، تربیت در نهج البلاغه، ج ۲، تهران: انتشارات دریا،
۱۳۷۹
- (۱۱) .....، سیری در تربیت اسلامی، ج ۴، تهران: نشر و
تحقیقات ذکر، ۱۳۸۰
- (۱۲) .....، ماه مهرپرور، تهران: نشر خانه اندیشه جوان، ۱۳۷۹
ص ۳۸۰
- (۱۳) زهادت، عبدالمجید، تعلیم و تربیت در نهج البلاغه، ج ۸، قم: مرکز انتشارات
دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۷۸
- (۱۴) سید رضی ، نهج البلاغه، ترجمه علی شیروانی، تهران: نشر معارف، ۱۳۹۰
- (۱۵) شریعتمداری، علی، تعلیم و تربیت اسلامی، ج ۹، تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۳
- (۱۶) صافی گلپایگانی، لطف الله، رساله توضیح المسایل، قم: دارالقرآن الکریم، ۱۳۷۳
- (۱۷) طباطبایی، محمد حسین، تفسیر المیزان، ترجمه سید محمدباقر موسوی
همدانی، ج ۹، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۴

- (۱۸) طبرسی، ابوعلی فضل بن حسن، تفسیر مجمع البیان، ترجمه هاشم رسولی، ج ۲۲، تهران: فراهانی، بی تا.
- (۱۹) طریحی، فخرالدین بن محمد، مجمع البحرين، ترجمه احمد حسینی اشکوری، ج ۳، چاپ سوم، تهران: مکتبه المرتضویه، ۱۳۷۵
- (۲۰) عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، تهران: انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۳
- (۲۱) فاضل لنکرانی، محمد، جامع المسائل، ج ۱، قم: امیر العلم، بی تا
- (۲۲) فرهادیان، رضا، اصول و مبانی تعلیم و تربیت در قرآن، ج ۲، تهران: نشر روان، ۱۳۷۲
- (۲۳) گروه نویسندهای خانه کودک، احکام ما و کودکان، قم: دفتر نشرالهادی، ۱۳۷۶
- (۲۴) گروه نویسندهای دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن، ج ۱ و ۲ و ۳، تهران: انتشارات زیتون، ۱۳۷۸
- (۲۵) گروه نویسندهای تربیت دینی در جامعه اسلامی معاصر، قم: موسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۸
- (۲۶) گروه نویسندهای مؤسسه دائرة معارف الفقه الاسلامی، موسوعة الفقه الاسلامی طبقاً لمذهب أهل البيت عليهم السلام، ج ۵، قم: مؤسسه دائرة معارف الفقه الاسلامی، ۱۴۲۳ق
- (۲۷) .....، فلسفه تعلیم و تربیت، ج ۱، چ ۷، قم: دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۴
- (۲۸) محدثی، جواد، آفات علم، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۴
- (۲۹) محقق داماد، سید مصطفی، قواعد فقه (بخش مدنی)، چاپ پنجم، تهران: مرکز نشر علوم اسلامی، ۱۳۷۵
- (۳۰) .....، قواعد فقه: بخش مدنی (مالکیت - مسئولیت)، ج ۱۳، تهران: مرکز نشر علوم اسلامی، ۱۳۸۵
- (۳۱) محمدی ری شهری، محمد، میزان الحكمه، ج ۵، قم: دارالحدیث، ۱۳۹۱

- (۳۲) مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی، مؤخذ شناسی قواعد فقهی، قم: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی قم، ۱۳۷۹
- (۳۳) مشایخی، قدرت الله، قاعده های فقهی، تهران: سمت، ۱۳۸۳
- (۳۴) مشکینی، شیخ علی، اصطلاحات الاصول و معظم ابحاثها، قم: الهادی، ۱۳۷۴
- (۳۵) مطهری، مرتضی، مجموعه آثار، ج ۲۲، چ ۱۱، قم: صدراء، ۱۳۸۳
- (۳۶) مظفر، محمد رضا، اصول فقه، ترجمه و شرح علی محمدی، ج ۲، قم: دار الفکر، ۱۳۶۹
- (۳۷) معین، محمد، فرهنگ فارسی، ج ۱، چ ۲۲، تهران: انتشارات امیرکبیر، ۱۳۸۴
- (۳۸) مکارم شیرازی، مسعود و حامدی محمد رضا، مشکات هدایت (درس‌هایی از اخلاق پیشوایان)، قم: مدرسه امام علی بن ابی طالب، ۱۳۷۸
- (۳۹) .....، ترجمه قاعده لاضرر، قواعد فقهی، عیسی ولایی، ص ۲۰
- (۴۰) .....، قواعد مهم فقهی، ترجمه محمد جواد نوری همدانی، قم: انتشارات امام علی بن ابی طالب، ۱۳۹۴
- (۴۱) موسوی خمینی، روح الله، تحریر الوسیله، ترجمه علی انصاری، ج ۲، قم: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۴۲۵ ه.ق
- (۴۲) میالاره، گاستون، معنی و حدود تربیتی، ترجمه علی محمد کاردان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۵
- (۴۳) نراقی، محمد مهدی، جامع السعادات، ج ۱، نجف، چاپ محمد کلانتر، ۱۳۸۷ ه.ق
- (۴۴) هوشیار، محمد باقر، اصول آموزش و پرورش، بی جا: چاپ سینا، ۱۳۳۱
- (۴۵) ولایی، عیسی، قواعد فقهی، قم: دارالفکر، ۱۳۸۷

مقالات و پایان نامه ها

- (۱) خسروی محمد مهدی، مقاله "ضرورت فقه تربیتی اهداف و کاربردها"، سایت شبکه اجتہاد نت، تاریخ ۹۲/۷/۲۹

- (۲) رازقی هادی، مقاله " نظام سازی تربیتی با استفاده از احکام فقهی " فصلنامه پژوهش و حوزه، شماره ۹، بهار ۱۳۸۱
- (۳) مشیر آباد، صمد سعیدی، مقاله " تاثیرات فقه بر نظام تربیتی "، فصلنامه راهبرد فرهنگ، شماره ۳۶، زمستان ۹۵
- (۴) موسوی، ستاره، مقاله "روش‌های تربیت اجتماعی در نهج‌البلاغه و ارائه الگویی در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات" ۱۳۹۴
- (۵) موسوی، سید نقی، مقاله "بیدار کردن متربی برای نماز از منظر فقه تربیتی" ، ۹۵/۹/۱۷
- (۶) "فقه التربیه" نظریه‌ای نو در علوم تربیتی اسلامی (گفتگو با علیرضا اعرافی)، مجله معرفت، شماره ۱۰۴، مرداد ۱۳۸۵
- (۷) ماهنامه روش تبلیغ، قم: انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۴۰۳.ه.ق
- (۸) مجله پاسدار اسلام دی ۱۳۸۷ ، شماره ۳۲۵
- (۹) سلیمان زاده، علی، پایان نامه " ترجمه کتاب قواعد فقه آیت الله مکارمک شیرازی، کارشناسی ارشد فقه و حقوق اسلامی، ۱۳۸۷

سایت ها

www.ijtihadnet.ir
www.eshia.ir
[www. portal.anhar.ir](http://www.portal.anhar.ir)
www.ensani.ir
[www. Howzeh.net](http://www.Howzeh.net)
www.noormags.ir
www.elmnet.ir
www.magiran.com
[www. pmbo.ir](http://www.pmbo.ir)
www.noormags.ir
www.ghbook.ir
www.dl.nlai.ir